

Jonas Dagys

Žymus mokslininkas, botanikas, ekologas, augalų fiziologas ir morfologas.

Jonas Dagys gimė 1906-10-11 Kadarų kaime (Papilio vlsč., Biržų apsk.). Mirė 1993-01-31 Vilniuje, palaidotas Antakalnio kapinėse.

1925 m. baigė Biržų gimnaziją. 1930 m. baigė Vytauto Didžiojo universiteto Matematikos-gamtos fakultetą. 1935 m. Graco universitete apgynė daktaro disertaciją „Mikroorganizmų augimo medžiagos embrioniniuose audiniuose ir suloje“ (*Wuchsstoffe der Microorganismen in Embryonalen Geweben und Blutungssafte*). 1935 m. suteiktas filosofijos mokslų daktaro laipsnis. 1938 m. Vytauto Didžiojo universitete apgynė habilitacinį darbą „Mielių augimą skatinančios medžiagos kukurūzuose“². 1939 m. suteiktas privatdocento pedagoginis mokslo vardas.

1945 m. J. Dagiui suteiktas profesoriaus pedagoginis mokslo vardas, 1946 m. – biologijos mokslų daktaro laipsnis. 1956 m. išrinktas Lietuvos MA nariu korespondentu. 1929–1933 m. J. Dagys dirbo Vytauto Didžiojo universiteto Matematikos-gamtos fakulteto Augalų anatomijos ir fiziologijos katedroje jaunesniuoju asistentu. 1933–1935 m. stažavo Graco universitete, 1938–1939 m. – Utrechto ir Kopenhagos universitetuose. 1939–1940 m. – VDU Matematikos-gamtos fakulteto Augalų anatomijos ir fiziologijos katedros docentas. 1940–1975 m. – Vilniaus universiteto Augalų anatomijos ir fiziologijos katedros profesorius ir vedėjas. 1944–1946 m. – VU Gamtos mokslų fakulteto dekanas. 1949 m. kelis mėnesius dirbo Lietuvos MA Biologijos instituto Botanikos poskyrio vedėju. 1947–1950 m. – su nedidele pertrauka Lietuvos MA Biologijos instituto mokslinis sekretorius, 1950–1951 m. – Biologijos instituto direktoriaus pavaduotojas mokslui. 1957 m. Lietuvos MA Biologijos institute įkūrė Augalų fiziologijos laboratoriją, 1957–1959 m. – Lietuvos MA Biologijos instituto Augalų fiziologijos laboratorijos vadovas ir vyr. mokslinis bendradarbis, 1959–1961 m. – Lietuvos MA Botanikos instituto Augalų fiziologijos laboratorijos vadovas ir vyr. mokslinis bendradarbis. 1952–1957 m. buvo Lietuvos MA Žemdirbystės ir dirvožemio

instituto vyr. mokslinis bendradarbis. 1945–1950 m. – Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto Botanikos katedros profesorius.

Tyrė augalų augimo fiziologijos klausimus, fitohormonų, augimo stimuliatorių, mikroelementų poveikį kultūrinių augalų augimui ir vystymuisi, paskelbė apie 200 mokslinių, nemažai mokslo populiarinimo straipsnių. Vienas ir su bendraautoriais išleido vadovėlių ir monografijų: „Vadovas Lietuvos augalams pažinti“ (1934), „Augalų anatomija ir morfologija“ (1947, 1950), „Vaistingieji augalai ir jų paruoša: pagal prof. V. J. Straževičių“ (1948), „Augalų fiziologijos laboratoriniai darbai“ (1965), „Augalų fiziologija“ (1974, 1991), „Augalų ekologija: mokymo priemonė“ (1980), „Augalų anatomija ir morfologija“ (1985).

Vilniaus universitete dėstė augalų fiziologiją, augalų anatomiją ir morfologiją, mikrobiologiją, augalų ekologiją. Vilniaus valstybiniame pedagoginiame institute dėstė augalų fiziologiją ir mikrobiologijos pagrindus. Vadovavo rengiant daktaro disertacinius darbus.

Tarpukariu redagavo leidinį „Vilniaus universiteto Botanikos instituto ir sodo raštai“. Domėjosi mokslo istorija ir terminija. Buvo leidinio „Botanikos terminų žodynas“ (1965) vyriausias redaktorius. 1931–1940 m. – žurnalo „Gamta“ redaktorius. Ilgametis mokslo žurnalo „Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai, Biologija“ atsakingasis redaktorius, tęstinio leidinio „Lietuvos TSR mokslų akademijos darbai, Serija C“ redaktorių kolegijos narys, TSRS mokslų akademijos žurnalo „Augalų fiziologija“ redakcinės kolegijos narys. 1952–1982 m. vadovavo Lietuvos botanikų draugijai, ilgametis „Žinijos“ draugijos Biologijos skyriaus vadovas, Lietuvos augalų fiziologų draugijos garbės pirmininkas.

1960 m. suteiktas Lietuvos TSR nusipelnusio mokslo veikėjo vardas. 1965 m. paskirta Lietuvos TSR valstybinė premija. 1983 m. už vadovėlį „Augalų ekologija“ paskirta antroji Lietuvos TSR valstybinė premija.

Parengė Gamtos tyrimo centro mokslo darbuotoja dr. Aurika Ričkienė
LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus
mokslinė sekretorė dr. Jadvyga Olechnovičienė

Naudoti šaltiniai:

1. Merkys, Alfonsas. Prof. S. Jundzilo ir prof. J. Dagio gyvenimas ir veikla. Vilnius: LMA leidykla, 1995, 80 p.
2. Prisimenant profesorių Joną Dagį (1906–1996). Vilnius: VU leidykla, 2006, 134 p.
3. LMA Archyvas. Asmens byla